

Anne Franks dagbok – Boksamtal 1

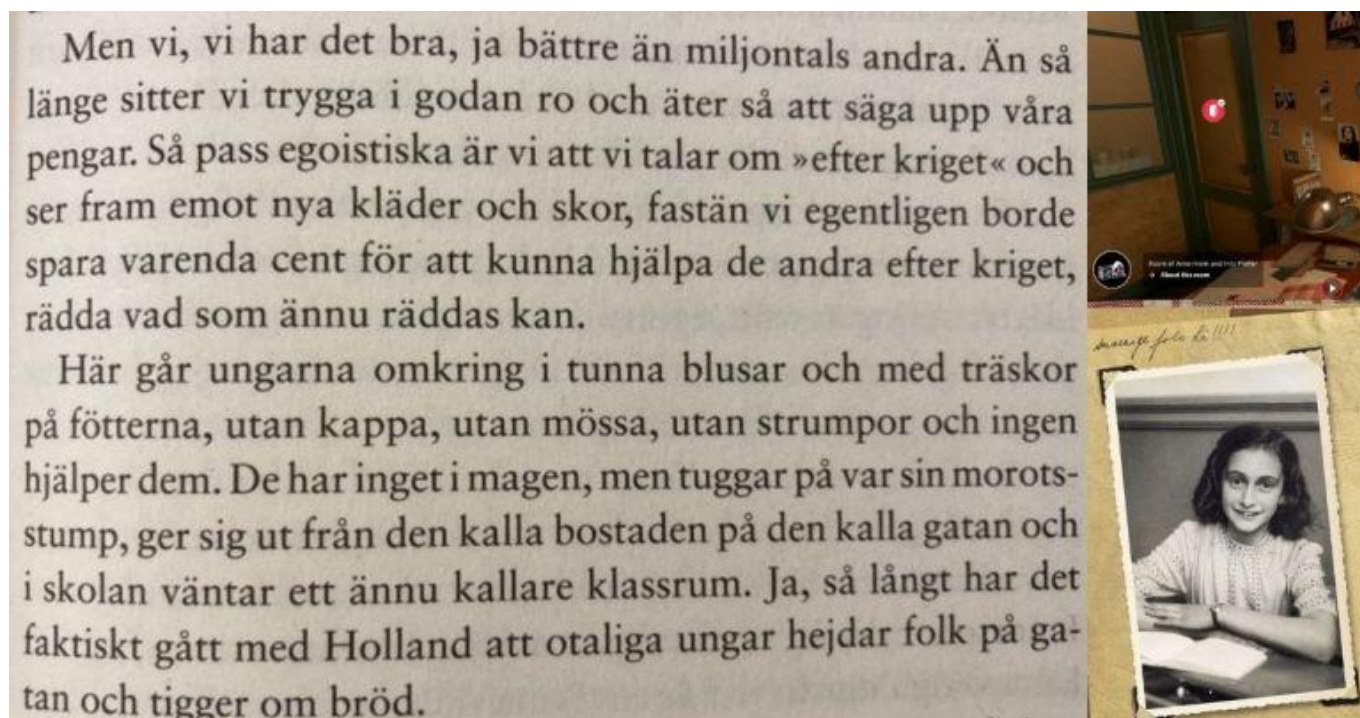
Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Lyrik, dramatik, sagor och myter - Svenska/Svenska som andraspråk, Media 4-6

Syfte

De frågor som Anne Franks dagbok berör är universella, allmänmännsliga och tidlösa. Fördomar. Förbud. Förintelsen. Krig. Ensamhet. Påfrestningar. Samlevnad. Frigörelse. Identitet. Solidaritet. Anne Franks dagbok är rysligt relevant. Ständigt. För alla människor.

Läraren reflekterar om dagboken

Före läsningen av dagboken kikade vi in på [Anne Frank Museum](#) där det finns mycket att hämta. Där finns [bakgrundshistoria](#), [persongalleri](#), och [en interaktiv bild av gårdshuset](#). De första 100 sidorna brukar gå ganska lätt för eleverna att läsa, men fram till mitten av boken får de kämpa. Det är lågintensivt och stundtals svårt att relatera till Annes vardagsbetraktelser om samlivet i gårdshuset. Läsningen brukar ta fart när Anne börjar skriva om sina innersta tankar och Peter. Anne är en självupptagen, självkritisk och trotsig tonåring och samtidigt en insiktsfull, generös och empatisk världsmedborgare. I det lilla gårdshuset där åtta instängda personer huserade skrev 13,5-åriga (!) Anne den 13 januari 1943 detta:

Metod och frågor till boksamtal (om första tredjedelen)

Efter en tredjedels läsning av boken är här några av de citat som vi har samtalat om. Vid jämna mellanrum stannade vi upp läsningen och eleverna skrev först sina tankar om utvalda citat för att därefter samtala om dem i par och i helklass.

Inte med någon av mina bekanta kan jag göra annat än att skoja, jag får aldrig tillfälle att tala om annat än alldagligheter eller att bli en smula mer intim, vilket är själva knuten. (20 juni 1942)

- Hur ser Annes vänskapsband ut? Vad gör de? Vad pratar de om?
- Hur beskriver Anne vänskap? Vad är "knuten"?
- Hur beskriver hon relationen till pojkar?

Efter maj 1940 gick det utför med de goda tiderna: först kriget, sedan kapitulationen, tyskarnas inmarsch och eländet för oss judar tog sin början. Judelagarna följde slag i slag och vår frihet blev rejält beskuren. Judar måste bära judestjärna. Judar måste lämna in sina cyklar. Judar får inte åka spårvagn. Judar får inte åka bil, inte ens privat. Judar får bara handla mellan kl. 15.00 och 17.00. Judar får bara gå till en judisk frisör. Judar får inte vistas på gatorna mellan 20.00 på kvällen och 6.00 på morgonen. Judar får inte besöka teatrar, biografer och andra nöjeslokaler. Judar äger inte tillträde badhus, och inte heller till tennis-, landhockey-, eller andra idrottsplatser. Judar får inte ro båt. Judar får inte offentligt utöva någon sport. Judar får inte längre sitta ute i trädgården efter klockan åtta på kvällen, inte ens hos bekanta. Judar får inte komma hem till kristna. Judar måste gå i judiska skolor, plus en massa annat i samma stil. Så flöt vårt liv vidare och vi fick varken det ena eller det andra. (20 juni 1942)

- Hur förhåller sig Anne (och familjen) till alla förbud? Vad känner hon och de andra inför det?
- Hur tror du att dessa förbud påverkar de som inte berörs av förbuden?
- Föreställ dig att det är du som blir förbjuden att göra en massa saker. Vilket/vilka skulle begränsa dig mest och hur skulle det påverka dig?

Ingen människa skulle kunna ana att det gömmer sig så många rum bakom den enkla gråmålade dörren. (9 juli 1942)
Det tynger mig mer än jag kan säga att vi aldrig får komma utomhus, och jag är hemskt rädd för att vi ska bli upptäckta och få en kula i oss. (28 september 1942) *Inte nog med att vi inte fick spola med vatten under dagen, vi fick heller inte gå på toa. (29 september 1942)*

- Hur beskriver Anne livet gårdshuset?
- Hur upplever hon sin vardag? Vad känner och tänker hon?

Men att jag däremot skrev så ogenerat om andra ring kan jag inte leva mig in i längre. Jag skäms verkligen när jag läser igenom sidorna som behandlar ämnen som jag föredrar att tänka mig vackrare. Nåja, nog om den saken. (22 januari 1944, tillägg)

- Anne skriver i sitt tillägg, över ett år senare, att hon förvånas över sitt sätt att skriva. Vad är det hon förvånas över?
- Hur känner hon inför detta? Varför då, tror du?
- Kan du känna igen dig? Kan du titta tillbaka på hur du var för ett år sedan och vad har du för tankar om det?

Jag står helt enkelt inte ut med mor. För att inte ständigt snäsa av henne och hålla mig lugn får jag tvinga mig med våld, jag skulle utan vidare kunna slå henne rakt i ansiktet. Jag vet inte hur det kommer sig att jag känner en så fasansfull antipati gentemot henne. (3 oktober 1942)

- Hur känner Anne inför sin mor? Vad beror det på (denna gång)?
- Hur känner systemen för sin mor (som det verkar)?
- Hur är Annes relation till sin far?
- Hur verkar relationen mellan far, mor och Margot vara?

I kvällsmörkret kan jag ofta se hyggliga, oskyldiga människor gå förbi på led, med gråtande barn, de bara travar vidare kommenderade av några sådana där karlar och blir slagna och plågade tills de nästan faller omkull. Ingen skonar, åldringar, ungar, spädbarn, havande kvinnor, sjuka, alla, alla tvingas de tåga döden till mötes. (19 november 1942)
Frun gjorde allt möjligt på en gång, pluggade nederländska i en bok, rörde om soppan, tittade till köket och suckade och klagade över ett brutet övre revben. Så går det till när äldre damer (!) ägnar sig åt alltför idiotiska gymnastikövningar för att bli av med sin feta ända! (10 december 1942)

- Om Annes skrivande: Vilka ordval och uttryck använder hon? Vad är typiskt för en 13-åring och vad sticker ut? På vilket sätt?
- Anne skärskådar sig sig själv och andra. Likt en vardagsdetektiv noterar hon mänskligt beteende med ett skarpt sinnelag. Vad säger det om henne?

Alla tycker jag är tillgjord om jag pratar, löjlig om jag tiger, fräck om jag ger svar på tal, slug om jag kommer på en bra idé, lat om jag är trött, egoistiskt om jag tar en tugga för mycket, dum, feg, beräknande osv. osv. Dagarna i ända hör jag inte annat än att jag är en outhärdlig jäntunge, och även om jag skrattar åt alltihop och inte låtsas ta vid mig, så svider det likafullt, jag skulle gärna vilja be Gud skänka mig en annorlunda natur, en som inte får alla människor att vända sig emot mig. (30 januari 1943)

- Vad tycker de andra om Anne tror hon? Varför är/blir det så?
- Vad tycker och tänker Anne om alla de andra i huset?

Jag låg tyst kvar och tyckte genast att det var elakt gjort av mig att så bryskt stöta henne ifrån mig, men visste också att jag inte kunde ha svarat annorlunda. Jag kan inte hyckla och be med henne mot min vilja. Då gick det bara inte. Jag hyste medlidande med mor, riktigt verkligt stort medlidande, men nu hade jag för första gången i mitt liv noterat att min kyliga hållning inte alls lämnade henne likgiltig. (2 april 1943)

- Hur tänker Anne om sin mamma?
- Varför har det blivit så kyligt dem emellan?

Men jag inser faktiskt att jag kommer längre om jag hycklar en smula i stället för att hålla fast vid den gamla vanan att ständigt inför alla säga min mening rakt ut (även om ingen frågar efter min mening eller fäster något avseenden vid den). Hemskt ofta faller jag förstås ur min roll och kan inte bara tid inför orättvisor, så att det åter igen kan gå fyra veckor det sladdras om världens fräckaste flickunge. (11 juli 1943)

- Vilken ställning har Anne i huset?
- Hur kan den förklaras?
- Går det att applicera fenomenet "Att skjuta budbäraren" på Anne?

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Centralt innehåll

Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Epik, lyrik och dramatik. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

Några skönlitterära betydelsefulla författare och deras verk samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.

Betygskriterier

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter med **mycket gott** flyt och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med mycket god säkerhet. Eleven för **välutvecklade** resonemang om innehållet i olika texter. Eleven visar också **mycket goda** kunskaper om skönlitteratur och de sammanhang som olika verk har tillkommit i.